

SCI-CONF.COM.UA

THE WORLD OF SCIENCE AND INNOVATION

**ABSTRACTS OF I INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
AUGUST 19-21, 2020**

**LONDON
2020**

THE WORLD OF SCIENCE AND INNOVATION

Abstracts of I International Scientific and Practical Conference

London, United Kingdom

19-21 August 2020

London, United Kingdom

2020

UDC 001.1

The 1st International scientific and practical conference “The world of science and innovation” (August 19-21, 2020) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2020. 493 p.

ISBN 978-92-9472-197-6

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // The world of science and innovation. Abstracts of the 1st International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2020. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-the-world-of-science-and-innovation-19-21-avgusta-2020-goda-london-velikobritaniya-arhiv/>

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: london@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2020 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2020 Cognum Publishing House ®

©2020 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

1.	<i>Banzak H. V., Bansak O. V., Vozikova L. M.</i> SIMULATION OF TECHNICAL MAINTENANCE PROCESS WITH ADAPTIVE CHANGE OF CONTROL PERIOD.	10
2.	<i>Belyanovskaya E. A., Pustovoy G. N., Sukhyy K. M., Sklyarenko O. I., Sukhyy M. P.</i> PERFORMANCE OF ADSORPTIVE CHILLING UNIT OF VAPOR COMPRESSION REFRIGERATOR.	14
3.	<i>Dunaiev Yu. K., Hadzevych O. V., Dunaieva O. V.</i> PREVALENCE AND ETIOLOGICAL ROLE OF CLOSTRIDIUM PERFRINGENS BACTERIA IN DAIRY FARMS.	21
4.	<i>Greshko Iu.</i> WEBINAR AS ONE OF THE PROMISING DISTANCE LEARNING FORMS.	24
5.	<i>Isaeva K. K., Mammadova G. I.</i> THE BIOLOGICAL PRODUCTS CREATED ON THE BASIS OF NITROGENIZATION MICROORGANISMS AND USAGE THEM IN AGRICULTURE.	30
6.	<i>Kassymova M. K., Orymbetova G. E., Kobzhassarova Z. I., Mamyrbekova A. K.</i> FERMENTED DAIRY - VEGETABLE BEVERAGE.	34
7.	<i>Kholodnitskiy I., Zhuravlov I., Bahrii L., Zaiter N.</i> RELATION BETWEEN POLYMORPHISM OF INFLUENZA VIRUS NEURAMINIDASE AND ITS STRUCTURE.	40
8.	<i>Kucherenko M., Zhuravlov I., Glushchenko V., Ishak J.</i> RELATIONSHIP BETWEEN AMINO ACID POLYMORPHISM OF HEMAGGLUTININ AND ITS DOMAINS COMPOSITION IN INFLUENZA VIRUS.	42
9.	<i>Kushchenko E. I.</i> METHODOLOGICAL BASES OF STATISTICAL STUDY OF SEASONALITY OF MARKET OF TOURIST PRODUCT.	44
10.	<i>Kopylchak B. V.</i> THE MODEL OF INTERRELATIONS OF YOUTH NGOS WITH EXTERNAL ENVIRONMENT AT THE MICRO LEVEL.	49
11.	<i>Marakushyn D. I., Chernobay L. V., Isaieva I. M., Karmazina I. S., Zoabi Kosai</i> EFFECTIVENESS OF GLUCOCORTICOIDS USE IN PATIENTS WITH SARS-COV-2.	55
12.	<i>Markina L. M., Ushkats S. Yu., Zholobenko N. Yu.</i> PLASTIC WASTE COVID-19.	61
13.	<i>Novozhen O., Kholodnitskiy I., Bahrii L., Akemche E.</i> POLYMORPHISM OF NEURAMINIDASE AND NUCLEOPROTEIN ENCODING GENES OF INFLUENZA A.	68

14.	<i>Popadynets O., Novozhen O., Glushchenko V., Masri Z.</i> POLYMORPHISM AND DOMAINS OF HUMAN SPERMATOZOA HSPA2 PROTEIN.	70
15.	<i>Sikharulidze T.</i> THE PRISONER OF CHILLON BY GEORGE GORDON BYRON AND GEORGIAN TRANSLATIONS.	73
16.	<i>Smirnova L.</i> INTEGRATION SOFT SKILLS INTO TEACHING ESP.	80
17.	<i>Smotrytska M.</i> SINO – BRITISH COOPERATION WITHIN BRI: ALLY OR RIVAL.	88
18.	<i>Stenin A., Drozdovych I., Gubskiy A., Stenin S.</i> MODELING AND STABILIZATION THE OPERATION OF INTERNET VOTING SYSTEMS (IVS).	97
19.	<i>Tkachenko E. V.</i> APPLIED SIGNIFICANCE OF SINISTRALITY STUDY AND ITS TAKING INTO ACCOUNT IN PEDAGOGY, PSYCHOLOGY AND OTHER SCIENCES.	106
20.	<i>Sabirov U., Azimova F., Toirov B., Nazarova I.</i> EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF SURGICAL TREATMENT OF VITILIGO BY MELANOCYTIC TRANSPLANTATION BASED ON THE STUDY OF TRP-2 MOLECULE EXPRESSION.	116
21.	<i>Vladimirov L. V.</i> UNCERTAINTY IN THE ASSESSMENT OF ENVIRONMENTAL SECURITY.	118
22.	<i>Vodolazska O. I.</i> ANALYSIS OF EXPORT-IMPORT OPERATIONS.	125
23.	<i>Voytkevich N. I.</i> CONCEPT CHECKING QUESTIONS FOR TEACHING PROFESSIONAL VOCABULARY AND GRAMMAR IN MEDICAL ENGLISH.	132
24.	<i>Yanishen I. V., Movchan O. V., Dolia A. V., Yarova A. V.</i> SWALLOWING FUNCTION IN PATIENTS WITH EDENTULOUS JAWS DURING USING ADHESIVE MATERIALS TO FIX COMPLETE REMOVABLE DENTURES.	141
25.	<i>Адигулова К. А.</i> КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОДХОД К ОБУЧЕНИЮ УЗБЕКСКОМУ ЯЗЫКУ.	145
26.	<i>Ахмедова Г. Б.</i> ТЕМПОРАЛЬНОСТЬ КАК КАТЕГОРИЯ ОБЕСПЕЧИВАЮЩАЯ ПОНИМАНИЕ СМЫСЛА ТЕКСТА.	150

27.	Анохіна С. І. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОКАЗНИКІВ ФІБРИНОЛІТИЧНОЇ АКТИВНОСТІ В ТКАНИНІ СЕРЦЯ ПІД ВПЛИВОМ ЕКЗОГЕННОГО МЕЛАТОНІНУ ТА ОСЛІПЛЕНИХ ЩУРІВ, ЗА УМОВ ГІПО- ТА ГІПЕРТИРЕОЗУ.	155
28.	Байгушев В. В. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ДЛЯ ГНУЧКОЇ ОБЛАСТІ УПРАВЛІННЯ ОБ'ЄДНАНИХ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР БІЗНЕСУ.	162
29.	Борзих О. І., Круть М. В. ІННОВАЦІЇ ІНСТИТУТУ ЗАХИСТУ РОСЛИН НААН – СТАЛОМУ РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ.	171
30.	Бортный Н. А. РОЛЬ КОНВЕКЦИОННОЇ/ЦИФРОВОЇ РЕНТГЕНОГРАФІЇ В ДІАГНОСТИКЕ МАЛЫХ ИНТРАСЕЛЛЯРНЫХ ОПУХОЛЕЙ ГИПОФИЗА В УСЛОВИЯХ КАРДИОЛОГИЧЕСКОГО СТАЦИОНАРА.	177
31.	Бондаревська О. М., Бондаревська Г. В. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.	187
32.	Ведмедев М. М. НАУКОЁМКОЕ БУДУЩЕЕ – НАДЕЖЕН ЛИ ПРОГНОЗ?	197
33.	Волошина О. В., Манжос Е. О. ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ТА ТУРИСТИЧНОГО СЕКТОРУ.	201
34.	Геруш О. В., Садогурська К. В. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ В СТРУКТУРІ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ.	211
35.	Дідура Р. В., Кривда Ю. І., Мелешко Ю. В., Василенко А. М., Дмитренко О. В. ГЕОХІМІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРИДОРОЖНІХ СМУГ (НА ПРИКЛАДІ ДОРОЖНЬОЇ ЛАНДШАФТНО-ІНЖЕНЕРНОЇ СИСТЕМИ КИЇВ – ОДЕСА).	216
36.	Дічек Н. П. ШКІЛЬНА ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ В ОСОБАХ: ІВАН ВАКАРЧУК.	222
37.	Зайцева Е. И. ВЛИЯНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦИАЛА НА РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИКИ.	227
38.	Зеленцова С. М. ВИКОРИСТАННЯ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН «БІОЕТИКА» ТА «ЕТИКА» У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.	230

39.	Караев В. Ш. РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ ТРЕНЕРА В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОСТРАНСТВЕ ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ.	236
40.	Карвацька Н. С., Русіна С. М., Кауней Т. Г. ПСИХІЧНІ РОЗЛАДИ В ПРАКТИЦІ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19.	242
41.	Карвацька Н. С., Рудницький Р. І., Герасим'юк І. Г., Кауней Т. Г. ПРИНЦИПИ ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ ІЗ РОЗЛАДАМИ СЛУХУ ПРИ НЕВРОТИЧНИХ ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДАХ, ПОВ'ЯЗАНИХ ЗІ СТРЕСАМИ.	249
42.	Карпенко В. П., Кравець І. С., Адаменко Д. М. ВИСНОВКИ ДО ВИКОРИСТАННЯ БУР'ЯНІВ ТА ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ПОСІВІВ ОДНОРІЧНИХ І БАГАТОРІЧНИХ ЗЕРНОВИХ КОЛОСОВИХ КУЛЬТУР У ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.	255
43.	Калінюк А. Л. ВІТЧИМ ТА МАЧУХА ЯК ФАКТИЧНІ ВИХОВАТЕЛІ ПАСИНКА, ПАДЧЕРКИ.	259
44.	Катрич О. Т. МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКИЙ АРХЕТИП ЯК МОДЕЛЬ ХУДОЖНЬОГО МИСЛЕННЯ ВИКОНАВЦЯ.	265
45.	Кліна Ю. В., Рідей Н. М., Титова Н. М., Тимошенко В. І. ЗМІСТОВНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.	269
46.	Ковальчук Н. В., Радомський О. А., Радомська Н. Ю., Керечанин І. В. МОРФОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ВЕНОЗНОГО РУСЛА СЕЛЕЗИНКИ ЖІНОК ДРУГОГО ПЕРІОДУ ЗРІЛОСТІ.	281
47.	Коротенко Г. М., Коротенко Л. М. ПОВЫШЕНИЕ РОЛИ ЯЗЫКА РУТНОН В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ДЛЯ СТУДЕНТОВ НАПРАВЛЕНИЯ 12 «ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ».	286
48.	Комаров В. О., Сендецький М. М. ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КОНТРОЛЮ ЧАСТОТИ ВЛАСНИХ КОЛИВАНЬ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ КРИЛА ЛІТАЛЬНОГО АПАРАТУ.	297
49.	Купінець Л. Є., Шершун О. М. ОЦІНКА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ.	307

50.	<i>Лапшин В. А., Видавская А. О., Видавская А. Г.</i> НЕКОТОРЫЕ ГЛАВНЫЕ ОСНОВЫ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМЫ ДИСТАНЦИОННОЙ КОСМИЧЕСКОЙ ПРОФИЛАКТИКИ И ДИСТАНЦИОННОГО КОСМИЧЕСКОГО ЛЕЧЕНИЯ ТЯЖЁЛЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ.	314
51.	<i>Леощенко Д. І.</i> ПОНЯТТЯ «СОЦІАЛЬНО-ДУХОВНИЙ ФЕНОМЕН»: ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ ДЕФІНІЦІЇ.	324
52.	<i>Логінов А. Ю.</i> СУПЕРВІЗІЯ ЯК НАДАННЯ КОНСУЛЬТАТИВНОЇ ПІДТРИМКИ В ЦЕНТРІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.	329
53.	<i>Маланюк В. Я.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАНОТЕХНОЛОГІЙ У ДИЗАЙНІ СЕРЕДОВИЩА.	335
54.	<i>Мамбетов Ж. К., Туремуратова К. К., Акимова Ш. А.</i> К ВОПРОСУ О СВОЕОБРАЗНЫХ ОСОБЕННОСТЯХ КАРАКАЛПАКСКОГО ДАСТАНА «ЖАХАНША».	343
55.	<i>Мамбетназарова Р. К.</i> ЖАНР ПУТЕШЕСТВИЯ В КАРАКАЛПАКСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ (НА ПРИМЕРЕ «ПОЕЗДКИ В ИНДИЮ» К. МАМБЕТОВА).	347
56.	<i>Мамедова В. О., Якубовський Д. А., Крикунов О. О., Бандура Д. І., Шишкіна В. Б.</i> ПРОБЛЕМА СКОЛІОЗУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ.	352
57.	<i>Муляр В. І.</i> САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ – КЛЮЧОВА ОЗНАКА ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ МОДЕЛІ ГАРМОНІЇ ФАУСТІВСЬКОЇ ЕПОХИ.	356
58.	<i>Намазова Г. Т., Аббасова Р. А.</i> SEVERAL MODERN APPROACHES TO TEACHING STUDENTS FOREIGN LANGUAGES.	362
59.	<i>Олійник А. Ю.</i> ОБМЕЖЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СВОБОДИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕПУТАТІВ РАД В УКРАЇНІ.	369
60.	<i>Перепелиця О. О., Косуба Р. Б., Гордієнко В. В., Грозав А. М.</i> ВАЖЛИВІСТЬ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ МЕДИЧНОЇ ХІМІЇ ТА ФАРМАКОЛОГІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ МАЙБУТНІМ ЛІКАРЯМ СЕЧОГІННИХ ЗАСОБІВ.	378
61.	<i>Перцева В. А., Боровець В. А.</i> НОВІ РЕАЛІЇ ПОВСЯКДЕННОЇ КУЛЬТУРИ.	389
62.	<i>Пінчук Т. С.</i> КОНЦЕПТ КОХАННЯ В ЛІРИЦІ СЕРГІЯ ЖАДАНА.	392
63.	<i>Полулященко Т. Л., Іванов К. О.</i> НОВІ ВИДИ СПОРТУ В ОЗДОРОВЧО - РЕАБІЛІТАЦІЙНІЙ РОБОТІ ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ.	401

64.	Романів М. Г. СВЯТО ВВЕДЕННЯ У НАРОДНИХ ВІРУВАННЯХ УКРАЇНЦІВ ПОКУТТЯ.	408
65.	Суслонорова Є. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНГЛОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗСУ.	415
66.	Тарасевич В. Н. ОБЩЕСТВЕННАЯ ЭВОЛЮЦИЯ И ЗНАНИЕВО- ИНФОРМАЦИОННАЯ РЕВОЛЮЦИЯ.	419
67.	Ткач В. В., Кушнір М. В., Мінакова Т. Г., Петрусяк Т. В. КОМБІНОВАНІ ХІМІКО-МАТЕМАТИЧНІ ЗАВДАННЯ НА ТЕМУ ПОПУЛЯРНИХ ПІСЕНЬ.	428
68.	Титаренко В. В. РОЗВИТОК НАВИЧОК ДЕКОРАТИВНОГО РОЗПИСУ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКОНАВЦІВ ХУДОЖНЬО- ОФОРМЛЮВАЛЬНИХ РОБІТ.	434
69.	Умирзакова З. А. КОММУНИКАТИВНІ ТАКТИКИ В ДЕТЕКТИВНОМУ ДИСКУРСЕ.	441
70.	Човнюк Ю. В., Кравчук В. Т. ВИКОРИСТАННЯ КОНЦЕПЦІЇ КОМПЛЕКСНОГО МОДУЛЯ ПРУЖНОСТІ В УЗАГАЛЬНЕНІЙ РЕОДИНАМІЧНІЙ МОДЕЛІ БЕТОННОЇ СУМІШІ ПРИ ЇЇ ВІБРАЦІЙНОМУ УЩІЛЬНЕННІ.	451
71.	Шапакидзе Е. Д., Мируашивили В. З., Кутелія Г. Г. ОДИН ИЗ ПУТЕЙ ПОВЫШЕНИЯ УРОЖАЙНОСТИ ОДНОЛЕТНИХ КУЛЬТУР.	464
72.	Шевців З. М. ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.	473
73.	Шоюнусов С. И., Каратаева Л. А. ЦЕРЕБРОВАСКУЛЯРНАЯ ПАТОЛОГИЯ И ЕЕ АСПЕКТЫ.	478
74.	Шутак К. В. НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ГІДРОЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ.	484
75.	Янішен І. В., Доля А. В., Ярова А. В., Мовчан О. В. ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ СТУПЕНЯ ФІКСАЦІЇ ПОВНИХ ЗНІМНИХ КОНСТРУКЦІЙ НА ПРОТЕЗНОМУ ЛОЖІ.	487

УДК 338.46

ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ТА ТУРИСТИЧНОГО СЕКТОРУ

Волошина Оксана Володимирівна

кандидат філологічних наук

доцент

Манжос Ельвіра Олександрівна

кандидат педагогічних наук

старший викладач

Кафедра української та іноземних мов

Вінницький національний аграрний університет

м. Вінниця, Україна

Анотація: В статті досліджені методи оцінки економічного потенціалу підприємств готельно-ресторанного та туристичного сектору економіки. Виділені переваги та недоліки методів оцінки фінансово-економічної діяльності підприємств. Наведені сучасні методичні підходи оцінки економічного потенціалу підприємств. Запропоновано основні елементи оціночних показників формування та використання ресурсів в системі економічного потенціалу. Розглянуті оціночні показники економічного стану підприємств готельно-ресторанного та туристичного сектору.

Ключові слова: економічний потенціал, потенціал розвитку, ресурси розвитку

Постановка проблеми. На сьогоднішній день діяльність підприємств готельно-ресторанного та туристичного сектору являється однією з пріоритетних галузей розвитку економіки нашої держави. Наявність великої кількості різноманітних туристичних та рекреаційних ресурсів, зокрема природно-кліматичних та історично-культурних, створює сприятливі умови для продуктивного розвитку даної сфери діяльності. Разом з тим діяльність

підприємств готельно-ресторанного та туристичного сектору в нинішніх умовах ускладнене рядом несприятливих факторів, таких як: високий рівень динамізму ринкового середовища, нестабільність політичної і економічної ситуації, недостатня інфраструктурна забезпеченість, посилення конкуренції, залежність від платоспроможності споживачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження економічного потенціалу підприємств готельно-ресторанного та туристичного сектору економіки відображається в наукових працях Е. Бергмана, П. Кругмана, Ю. Арутюнова, М. Войнаренка, Б. Буркинського, Е. Белякової, П. Гудзя, Б. Гаррета, І. Пилипенка, В. Гоблика, Л. Гонтаржевської, О. Дейнека, Б. Данилишина, Н. Мартишенка, та інших.

Виклад основного матеріалу. Потенціал розвитку підприємств готельно-ресторанного та туристичного сектору економіки нашої держави, а також, запроваджені на державному рівні заходи і фінансові вкладення, передбачають високий рівень розвитку туристично-рекреаційної сфери. При цьому, реальний економічний ефект їх діяльності не відповідає очікуваному результату. Це обумовлюється тим, що значний відсоток підприємства, які представляють даний сектор економіки, мають тенденцію до збитковості, не в повному обсязі використовують свої потенційні можливості в процесі ведення фінансово-господарської діяльності. Однією з основних причин подібного стану підприємств являється неефективне управління економічним потенціалом.

В основі продуктивного функціонування підприємств є процеси формування і ефективного використання економічного потенціалу. Сучасний стан розвитку економіки визначає необхідність запровадження високого рівня ефективності господарювання у всіх галузях, що сприяє підвищенню ефективності діяльності за рахунок використання резервів економічного зростання в умовах динамічного середовища, функціонування підприємств в умовах обмеженості та дорожнечі ресурсів.

Основними аспектами даної проблеми є:

- цільовий (задоволення потреб на основі вибору стратегії економічного зростання, що забезпечує економічно ефективні результати діяльності);
- ресурсний (використання прихованих обмежених ресурсів, спрямований на диверсифікацію виробництва).

Перелічені аспекти являються взаємозалежними. Цільова ефективність, тобто, досягнення стратегічних цілей підприємств і покращення результатів діяльності знаходиться в прямо пропорційній взаємозалежності від якості залучення і використання ресурсів.

В наукових працях [1, 2, 3, 4, 6] визначення сутності економічного потенціалу підприємств готельно-ресторанного та туристичного сектору спрямоване на функціональне призначення ресурсів в контексті даного поняття. Тобто, основна увага акцентується на можливості підприємством підвищувати результативність ведення фінансово-господарської діяльності відповідно до цільових установок.

Серед основних думок вчених [3, 4, 5, 7] в межах результативної концепції можна виділити два напрямки. Відповідно до першого, дана категорія розглядається, як спроможність підприємства освоювати, переробляти ресурси для задоволення суспільних потреб і створення певного результату. Прихильники другого напрямку, вважають, що в це поняття необхідно включати кінцеві результати фінансово-господарської діяльності.

Результати ретроспективної оцінки і систематизації науково-методичних підходів економічного потенціалу підприємства можна узагальнити наступним чином:

1. Ресурсний підхід – економічний потенціал являє собою сукупність кількості та якості наявних у підприємства ресурсів. До структури відносяться – матеріальні, нематеріальні, трудові та інформаційні ресурси підприємства. До інструментів можна віднести – натуральні та вартісні показники ресурсів підприємства.

2. Ресурсно-цільовий підхід - економічний потенціал являє собою сукупність наявних у підприємства ресурсів та можливостей щодо випуску продукції. До структури відносяться – технічні, технологічні, виробничі, трудові, фінансові ресурси підприємства. До інструментів можна віднести – натуральні та вартісні показники наявних ресурсів підприємства.

3. Результативний підхід в аспекті цільової ефективності - економічний потенціал являє собою спроможність ресурсів економічної системи підприємства виконувати поставлені перед нею завдання. До структури відноситься – система різноманітних видів ресурсів підприємства, яка забезпечує досягнення цілей та завдань виробництва. До інструментів можна віднести – натуральні та вартісні показники наявних та руху ресурсів підприємства.

4. Результативний підхід в аспекті ресурсної ефективності - економічний потенціал являє собою спроможність системи ресурсів та компетенцій підприємства вести фінансово-господарську діяльність підприємства. До структури відносяться – майнові та фінансові ресурси підприємства. До інструментів можна віднести – натуральні та вартісні показники наявних та руху ресурсів підприємства.

Наведені дані демонструють стійку тенденцію зміщення акцентів від ресурсної концепції економічного потенціалу до результативної. При цьому, в межах обох концепцій має місце цільовий підхід.

Проведений аналіз, дозволяє провести чіткіше розподілити визначення ресурсного і економічного потенціалу, які в сучасній економічній науці все більше ототожнюються. Ресурсний потенціал як сукупність ресурсів разом з можливостями підприємства, є статичною системою, тоді як економічний потенціал відображає процеси трансформації ресурсного потенціалу в результати діяльності підприємств. Основними економічними результатами, у свою чергу, є обсяг виробництва товарів і послуг, валовий прибуток (виручка) і її складові - постійні і змінні витрати, прибуток, за допомогою співвідношення яких визначається ефективність діяльності кожного підприємства.

Всі методичні підходи до оцінки економічного потенціалу підприємства, засновані на аналізі його фінансово-господарської діяльності мають спільну рису - економічний потенціал аналізується в розрізі майнового потенціалу і фінансового стану підприємства. Разом з тим, ряд авторів [3, 6, 7] пропонують різні методи оцінки два складових і акцентують увагу на різних показниках діяльності підприємства.

На думку ряду вчених [1, 2, 4] одним з недоліків зазначених підходів є те, що авторами здійснена підміна складу користувачів аналізу. Якщо спочатку ставиться мета дослідження спроможностей підприємства організації і реалізації їх в майбутньому з боку апарату управління підприємства, то в запропонованих методиках простежується схильність до зовнішнього аналізу. Більш того, характеризуються окремо фінансовий і майновий потенціали, а не економічний потенціал в загальному.

Цільове призначення оцінки економічного потенціалу підприємств на наш погляд полягає в його дослідженні, як цілісного комплексу, що містить в собі не тільки наявні ресурси і поточні майнові і фінансові можливості, але також потенційні можливості підприємства. Тим часом завдання, які ставляться в процесі проведення фінансово-економічного аналізу діяльності підприємств, не дозволяють досягти даної мети. Неможливо провести достовірну оцінку на основі якої-небудь відособленої частини. Необхідна побудова моделі економічного потенціалу підприємств, як цілісної системи, що дозволяє вирішувати такі завдання, як виявлення невикористаних резервів і ефективно управління їх формуванням і використанням.

Традиційні методи оцінки економічного потенціалу підприємств готельно-ресторанного та туристичного сектору складаються з:

1. Методів оцінки ринкової вартості підприємства - прибуткового, при якому економічний потенціал підприємства оцінюється виходячи з розміру чистого доходу; ринкового (порівняльного), оцінка економічного потенціалу підприємства здійснюється на базі порівняння з аналогічними підприємствами; майнового (витратного - оцінка економічного потенціалу підприємства

здійснюється виходячи з суми витрат на його формування і використання.

2. Методики комплексної рейтингової оцінки – аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства з використанням великої кількості показників, що характеризують економічний стан і фінансові результати підприємства; розрахунок підсумкового показника рейтингової оцінки на основі розрахунку і порівняння фактичних даних з умовним еталонним підприємством, що має якнайкращі результати за порівнюваними показниками.

3. Методики фінансово-економічного аналізу діяльності підприємства - економічний потенціал підприємства аналізується в розрізі оцінки майнового потенціалу і фінансового стану, при цьому: використовуються різні методи оцінки майнової і фінансової складових потенціалу; обґрунтовується застосування певного набору коефіцієнтів і показників діяльності підприємства. В усіх традиційних методах оцінка економічного потенціалу підприємства здійснюється з використанням фактичних значень показників, що характеризують результати роботи господарської системи. При цьому прибутковий і порівняльний методи ринкової вартості, а також комплексна рейтингова оцінка характеризують тільки результативну складову, а майновий (витратний) метод – тільки ресурсну складову.

Важливою перевагою методики оцінки фінансово-економічної діяльності є те, що вона включає оцінку обох складових економічного потенціалу підприємства

– ресурсів (майновий потенціал) і результатів (фінансовий стан підприємства).

При цьому, слід відмітити і недоліки даної методики:

- майнова і фінансова складова оцінюються розрізнено, не береться до уваги фактор їх взаємодії;

- оцінюється тільки фактичний потенціал, без урахування перспективного.

На нашу думку, в сучасних економічних умовах аналіз економічного потенціалу підприємств доцільно здійснювати не з традиційних позицій - як фактичну спроможність факторів виробництва виробляти певну кількість продукції, а враховуючи наявність додаткових можливостей підприємства, які

можуть виникнути внаслідок технологічного прогресу і залучення ресурсів в господарську діяльність.

Сучасні науково-методичні підходи до оцінки економічного потенціалу підприємств готельно-ресторанного та туристичного сектору можна узагальнити наступним чином:

1. Здійснення експрес-оцінки по окремим складовим економічного потенціалу підприємства, з подальшим застосуванням бального методу (ринковий, виробничий, фінансовий);
2. Експрес-оцінка окремих підсистем економічного потенціалу підприємства, також включає в себе визначення порогових значень показників. Величина сумарного економічного потенціалу визначається як сума локальних потенціалів (кадровий, виробничий, інноваційний, управлінський);
3. Здійснення оцінки окремих складових економічного потенціалу підприємства за допомогою фінансових показників, а також бальним і експертним методами (виробничий потенціал (виробнича, матеріальна, кадрова складові), фінансовий);
4. Застосування нормативних величин різних складових економічного потенціалу підприємства, необхідних для виробництва однієї умовної одиниці конкретного виду продукту або послуг, що надаються ним. Виходячи з чого, розраховуються потенційні можливості кожній складовій економічного потенціалу підприємства (основний капітал, виробничий персонал, енергетичні ресурси, технологія реалізації послуг, інформаційний ресурс);
5. Виконання оцінки економічного потенціалу при використанні технології агрегації показників (трудовий, виробничий, фінансовий, транспортний, інженерний, науково-інноваційний);
6. Економічний потенціал підприємства визначається сумарною величиною майнового потенціалу підприємства, фінансового стану і фінансових результатів (майновий, фінансовий);
7. Здійснення оцінки за допомогою фінансових індикаторів і з використанням системи нерівностей, заснованої на «золотому правилі економіки

підприємства» (виробничо-технічний, маркетинговий, трудовий, інноваційний, фінансово-інвестиційний);

8. Оцінка використання економічного потенціалу підприємства проводиться на основі алгоритму застосування структурно-цільового аналізу і системи розрахунку структурних коефіцієнтів господарської діяльності з використанням форм бухгалтерської звітності. Також, оцінка ефективності використання економічного потенціалу проводиться методом порівняння фактично досягнутих значень показників господарській діяльності підприємства з їх потенційними значеннями (фінансові ресурси, господарський потенціал, виробничий потенціал).

Отже, сучасні методи оцінки засновані на виділенні окремих структурних складових економічного потенціалу підприємств, при цьому структурні компоненти визначаються по-різному. Оцінювання, здійснюється по відособлених складових із застосуванням різних методів: бального, експертного, експрес-оцінки, оцінки за допомогою структурних коефіцієнтів, тобто на основі фактичних значень показників, що характеризують результати роботи підприємства.

У вітчизняній практиці господарювання розроблені певні підходи до виявлення потенційних можливостей підприємства і оцінки їх використання через покомпонентне порівняння перспективного рівня економічного потенціалу з фактичними значеннями (досягнутими зараз).

Висновки і пропозиції. Таким чином, актуальним завданням є розробка методики комплексної оцінки економічного потенціалу підприємств з урахуванням взаємодії і взаємообумовленого впливу всіх структурних елементів фінансово-господарської діяльності підприємства.

Сучасна економічна теорія і практика господарювання свідчить, що головним орієнтиром в оцінці ефективності використання економічного потенціалу є збільшення прибутковості. В даній ситуації основним елементом може стати показник нерозподіленого прибутку. Але, надмірне залучення грошових коштів та ресурсів до виробництва продукції та надання послуг веде до нарощування

ліквідності і платоспроможності, що свідчить про значний майновий потенціал підприємства. Залучення грошових ресурсів у виробництво продукції та послуг - характеризує ефективність, рентабельність. На сьогоднішній день, відсутня методика тотожності між показниками оцінки використання ресурсів підприємства (майново-ресурсного потенціалу) з оцінкою отриманих результатів, що сучасних економічних умовах свідчить про мінливий стан фінансово-економічної стійкості підприємства.

В зв'язку з цим, на першому місці постає проблема комплексного оцінювання економічного потенціалу підприємств на основі співвідношення економічних ресурсів і результатів їх функціонування. Характер даного співвідношення визначається трансформацією внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства, при якому роль економічного потенціалу полягає в пошуку і реалізації внутрішніх джерел саморозвитку в цілях забезпечення стабільної роботи підприємства і ефективності його діяльності.

Також, економічний потенціал підприємства обумовлений не тільки обсягом економічних ресурсів, але також їх якістю, структурою, ступенем збалансованості складових, раціональністю використання. Вирішення проблеми забезпечення ефективності діяльності підприємства в значній мірі залежить від раціонального використання всіх його потенційних можливостей. У зв'язку з цим саме в оцінці ефективності і знаходиться основний критерій оцінки якості формування і використання економічного потенціалу підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Волошина О.В., Іващенко А.В., Молоченко В.В. Розвиток музейного потенціалу туристичної діяльності. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2019. № 5(69). С. 230-234.
2. Гріщенко І.В. Методи розвитку технологічної бази інноваційно-орієнтованих підприємств. *Розвиток освіти, науки, економіки в умовах інтеграційних процесів*: зб. наук. праць. 2017. Вінниця. Т 1. С. 47-49.

3. Кальченко О. М. Кластеризація в туристичній галузі. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/kalchenko5.htm
4. Волошина О.В., Манжос Е.О. Організаційна модель проектування туристичного кластера. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2020. № 3(79). С. 218-221.
5. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Клівіденко Л.М. Інвестиційно-інноваційний розвиток підприємств в умовах системних перетворень. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. Львів, 2016. № 50. С. 157-161.
6. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Циганчук В.А. Фактори активізації інвестиційної привабливості підприємств. *Підприємництво і торгівля*. Львів, 2017. № 22. С. 64-76.
7. Буренніков Ю.Ю. Формування структури механізму управління інноваційною діяльністю. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2007. № 3. С. 42-45.
8. Гріщенко І.В., Балахонова О.В., Бондар І.М. Основні завдання аналізу та оцінки доходів підприємств. *Подільський науковий вісник. Науки: економіка, педагогіка*. 2017. № 4. С. 19 - 23.
9. Гріщенко І.В., Балахонова О.В. Система забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств. *Шляхи активізації інноваційної діяльності в освіті, науці, економіці: зб. наук. праць*. 2016. Вінниця. Т 1. С. 145 – 147.
10. Небава М.І., Буренніков Ю.Ю., Бершов Д.М. Інноваційно-інвестиційні аспекти підвищення конкурентоспроможності економіки регіонів. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2010. № 5.